

Protokoll fört vid Fäbodriksdagsförhandlingar 2025

Datum: 2025-09-28

Plats: Jamtli, Östersund

Ordförande: Hanna Matsson Wagenius

Sekreterare: Anna Eriksson

De sju första ärendepunkterna var föranmälda och annonserade. Den sista ärendepunkten angående fjällkon framkom spontant under fäbodriksdagen. En stor andel av tiden ägnades åt den första punkten. Den sista punkten hanterades under tidsbrist.

§ 1 Kort presentation från varje regional fäbodförening om aktuella och positiva frågor och om vad som sker i föreningarna.

Gävleborgs Fäbodsförening representerades av Carin Gisslén-Schönning som berättade bl a om broschyrer om fäbodar och mulbete, efterfrågade föreläsningar.

Jämtland Härjedalen Fäbodkultur och utmarksbruk representerades av Jörgen Tyrebo som berättade bl a om att nätverka, synliggöra föreningen, ekonomiskt bidrag.

Dalarnas Fäbodbrukarförening representerades av Anna Hagström som berättade om informationsträffar inför säsongen, livsmedelsstrategi, utbildningar.

Föreningen Värmlands Säterkultur representerades av Ingela Kåreskog och Jers Kristin Lissel som bl a berättade om säterrunda, byggnadsvårdsdag.

Värmlands Säterbrukarförening representerades av Got Bertil Johansson som berättade om mjölkande säterbrukare.

§ 2 Angående framtida genomförande och förvaltning av "Fäbodriksdagen" som återkommande aktivitet.

Ärendet är väckt av Got Bertil Johansson som inledde med en historiebereskrivning och redogörelse för Fäbodriksdagens tillkomst genom Turismutveckling i Jämtland och den första sammankomsten i Klövsjö 1982. Det hade också tidigare funnits något nationellt initiativ på myndighetsnivå med fokus på fäbodbrukets bevarande, men då utan fäbodbrukarnas medverkan.

Vidare gjordes noteringar om fäbodrörelsens framväxt och bildande genom bildande av regionala föreningar samt riksföreningen (2004), nu fäbodförbundet. Det finns en informell

turordning för att arrangera fäbodriksdagarna. Vanligen genom en regional fäbodförening. Fäbodriksdagarna är öppna arrangemang och inte knutet till något medlemskap. FSF har dock ett ansvar för att uppdraget förs vidare och fäbodriksdagen genomförs. Numera också formulerat i FSF stadgarna.

Diskuterades särskilt hur inbjudan går ut och hur vi fångar upp nya fäbodbrukare. Vidare kring vilken part som förvaltar sändlista och kontaktnätverk kring fäbodriksdagarna. Förslag uppkom att bilda en arbetsgrupp för att diskutera alternativ och utveckla förslag för hanteringen av Fäbodriksdagarna som företeelse, med bred och öppen förankring, stabil förvaltning samt framtida genomförande.

Beslut: Att bilda en brett förankrad arbetsgrupp för diskussion, utveckling och att ta fram förslag.

§3 Angående den näringspolitiska bevakningen för fäbodbruk och utmarksbete.

Ärendet väckt av Kristian Olofsson som efterfrågade information från och bättre kontakt mellan förbundet och de regionala föreningarna. Som ett exempel återgavs erfarenheter från det senaste årets arbete med Jordbruksverkets Betesmarksuppdrag och den bristfälliga förankringen inom fäbodrörelsen. Diskuterades uppfattningar generellt och översynen av fäbodstöden speciellt.

Ordförande Hanna Matsson Wagenius förklarade att representanter från regionala föreningarna ska ingå i arbetsgrupperna, det behövs inget beslut, det är självklart.

§4 Angående det fortsatta arbetet för fäbodbruk och utmarksbete med utgångspunkt från UNESCO-konventionen för bevarande och säkerställande av det immateriella kulturarvet.

Ärendet väckt av Kristian Olofsson med anledning av årets tema vid fäbodriksdagen. Presentationen av Unesco-beslutet om fäbodkulturen som immateriellt kulturarv utgör i praktiken också ett startskott för vårt eget arbete med detta som utgångspunkt. Diskuterades uppfattningar och möjligheter i ett flertal kommentarer. Åsa Regnander Dahl ifrågasatte om inte myndigheterna ska ta ansvar för det - och inte vi med svag ekonomi. Kristian Olofsson noterade också uppfattningen från Norge att initiativen ska komma från gräsrotterna.

Från JHF aviserades att man efter fäbodriksdagen kommer att sammanfatta ett förslag till fortsatt arbete utifrån Unesco-beslutet för förankring inom fäbodrörelsen.

§5 Angående behovet av att agera för klargörande och bevarande av betesrättigheterna för fäbodbruk och utmarksbete.

Ärendet väckt av Kristian Olofsson som efterfrågade klarlägganden om betesrättigheterna. Fäbodrörelsen har haft denna frågeställning aktuell under årtionden, men förhållit sig avvaktande kanske främst i brist på resurser. Andra parter agerar offensivt i sina intressen kring betesresurser och markanvändning. Det är uppenbart att vi är på väg mot en konkurrens- och potentiell bristsituation även vad gäller tillgång till utmarksbetet. I detta sammanhang behöver även fäbodrörelsen vara uppmärksam och beredd att agera för fäbodbrukarnas långsiktiga intressen.

Diskuterades fäbodbrukets och betesdriftens förhistoriska rötter, mulbetesrätten som urminnes hävd och sedvana, länsstyrelsens i Jämtland djurantalsbegränsningar av fäbodåtaganden, m m. Ett flertal utredningsunderlag finns. Goth Bertil Johansson föreslog systematisk dokumentation och fastighetsvis inventering av betesrättigheterna. Carin Gisslén-Schönning föreslog att ta upp ärendet på kommande årsmöte.

Inget beslut vid detta möte, utan frågan får diskuteras vidare inom fäbodrörelsen.

§6 Information om planerad utveckling och produktion av informationsmaterial om fäbodbruk/kulturarv genom SJV.

Ärendet väckt av Carin Gisslén-Schönning som härmed förmedlar en kontakt från Hjalmar Croneborg. Han arbetade tidigare med nätverket Svenskt Kulturlandskap och belyste även fäbodbruket. Han har nu fått en förfrågan från Jordbruksverket att medverka i att skriva faktablad/häften kring fäbodbruk/kulturarv och vill få kontakt med styrelser och andra intresserade personer.

§7 Angående genomförandet av nästa års Fäbodriksdag

Värmland står på tur för att arrangera FR 2026. Det finns två regionala föreningar i Värmland. Diskuterades förankring och genomförande med både kulturfrågor och näringsfrågor.

Beslut: Att uppdra åt Föreningen Värmlands Säterkultur FVS och Värmlands Säterbrukarförening VSBF att samverka för att genomföra Fäbodriksdag 2026. I kraft av att vara den större föreningen får FVS ta det samlande ansvaret för att hantera det ekonomiska.

§8 Angående uttalande från Fäbodriksdagen om Fjällkons bevarande.

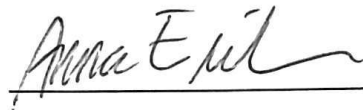
Förslag att upprätta en skrivelse med anledning av den utsatta situationen för fjällkon som ras och fjällkobönder. Förslaget tillkommet mot bakgrund av vad som under fäbodriksdagen framkommit om brister vad gäller djurskyddsmässiga bedömningar av fjällkor och de exempel som beskrivits vad gäller konsekvenser för djur och djurägare. Förslag att nu utse tre personer från Fäbodriksdagen.

Beslut: Att utse Jörgen Tyrebo, Robert Nilsson och Hanna Matsson Wagenius att göra en skrivelse från Fäbodriksdagen och utifrån vad som här diskuterats och i övrigt är känt.

Hanna Matsson Wagenius

Ordförande

Anna Eriksson

Sekreterare

Inga justerare valdes